

Heby kommuns författningssamling

Samhällsbyggnadsnämnden

ISSN 2000-043X

HebyFS 2017:14
Infördes i
författnings-
samlingen den
23 februari 2017

Riktlinjer för dagvatten i Heby kommun

Samhällsbyggnadsnämnden beslutade den 23¹ februari 2017 om dessa riktlinjer

Inledning och bakgrund

Dagvatten är ytligt avrinnande regn-, spol- och smältvatten som rinner på hårdgjorda ytor eller öppen mark via öppna och slutna ledningssystem till recipienter (recipient = sjö eller vattendrag som tar emot avloppsvatten).

Hårdgjorda ytor ändrar regnvattnets naturliga avrinningsförhållanden och därmed vattnets kretslopp. Dagvatten kan innehålla många miljöstörande organiska eller oorganiska gifter vilka leds med dagvattnet till recipienten.

Kraven på hantering av dagvatten har ökat. Lokalt omhändertagande och/eller att använda flödesutjämnande, minskande och renande tekniker innan utsläpp till vattendrag förespråkas för att miljö kvalitetsnormerna enligt vattendirektivet ska uppnås.

Majoriteten av Heby kommuns sjöar och vattendrag uppnår inte god ekologisk status. Utsläpp av dagvatten får inte innebära att recipienternas status försämras eller att miljö kvalitetsnormerna inte uppnås.

Detta dokument tydliggör vilka riktlinjer för dagvattenhantering som finns i Heby kommun. Genom att klargöra ansvarsfrågor för olika aktörer gällande dagvatten vid olika skeden i samhällsbyggnadsprocessen kommer handläggningen gällande plan-, bygg- och miljöfrågor att effektiviseras.

Syfte och mål

Syftet med riktlinjer för dagvatten är att:

Underlätta detaljplanearbetet.

Få en enhetlig syn på dagvattenfrågorna, inom och mellan förvaltningar.

Tjäna som stöd för kommunens förtroendevalda och tjänstemän i bedömningen av enstaka ärenden och vid kontakter med kommunens invånare, företag med flera.

Förbättra status i vattenförekomsterna samt att skydda grundvattnet.

Riktlinjerna ska utgöra underlag för att:

Vid exploatering eftersträva en så liten ökning som möjligt av andelen hårdgjord yta.

¹ Sbn 2017 § 17

Verka för att diffusa källor till föroreningar i dagvatten åtgärdas.

Tidigt utreda lokalisering av anpassade dagvattenlösningar i föregripande planläggning, projektering och exploatering av bebyggelseområden. Utredningarna bör ge en god beslutsgrund för val av tekniska lösningar för vatten från vägar och vägområden, fastigheter samt bebyggelse. I dessa utredningar bör även ingå att bedöma behov av utjämningsmöjligheter och eventuella anläggningars möjligheter att motstå kraftig nederbörd.

Förbättra hanteringen av snö, halkbekämpning, halksand och gaturenhållning.

Arbeta fram en grönstrukturplan för alla orter inom kommunen.

Målet för dagvattenhanteringen är att:

Bibehålla eller efterlikna den naturliga vattenbalansen i naturen.

Minska mängden föroreningar i dagvattnet.

Minska mängden förorenat dagvatten som når recipienten.

Använda dagvattnet som en resurs i samhället.

Minska och förebygga skador och översvämningar till följd av skyfall.

Det övergripande målet som Heby kommun ska verka för är att:

Tätorter och annan bebyggelse ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö för Hebyborna där natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas.

Byggnader och anläggningar lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt, så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och andra resurser befrämjas.

Minska läckage av hälsofarliga ämnen såsom kemikalier och tungmetaller.

Vattenburna utsläpp av fosfor och kväveföroreningar inom kommunen ska minska.

Skydda grundvattnet.

(Kommunplan 2013 del 1)

Riktlinjer

Allmänt

Dagvatten ska renas och fördröjas så nära källan som möjligt enligt trestegsprincipen:

1. Lokalt omhändertagande av dagvatten på fastighetsmark: Består av flera olika lösningar för att behandla och omhänderta vattnet i ett tidigt skede. Detta kan åstadkommas genom infiltration och perkolation eller genom lokal fördröjning av dagvattnet.
2. Flödesutjämning och rening: Det vatten som inte kan tas omhand lokalt, eller som kräver ytterligare rening, leds via trög avledning till någon form av utjämning och rening.
3. Avledning: Den mängd vatten som nu finns kvar ska avledas till recipient eller genomgå ytterligare rening.

Dagvatten ska utgöra en positiv resurs i landskapet:

- Dagvatten ska avledas ytligt. I första hand ska dagvattenlösningarna göras synliga och estetiskt tilltalande samt där det är möjligt integreras i parker och rekreationsområden, som så kallade mångfunktionella ytor.
- Dagvatten ska om möjligt användas för bevattning av t.ex. planteringar och alléer.
- Lågstråk ska bevaras obebyggda. Grönytor ska ligga lägre än byggnader och vägar så att dagvattnet kan avrinna på ytan vid extrema nederbördstillfällen.

Dagvatten ska omhändertas så att det inte orsakar problem i andra områden.

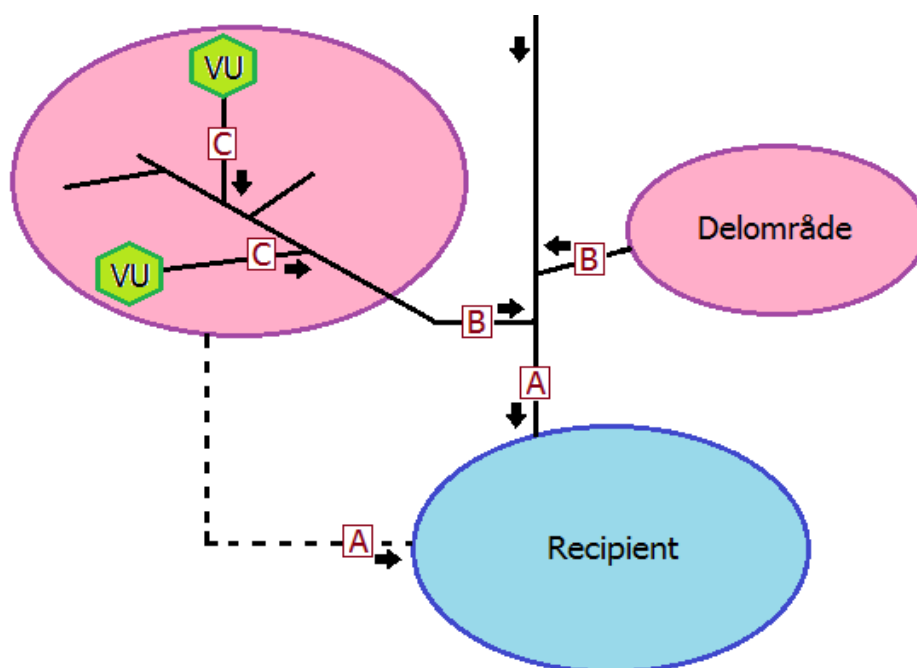
- Dagvattensystem ska utformas så att inga skadliga uppdämningar vid kraftiga regn sker.
- Dagvattnet ska omhändertas så det inte riskerar att orsaka översvämningar av nedströms liggande områden.
- Inrättande av dagvattenanläggning eller ändringar av markanvändningen får inte innebära att dagvatten leds ut på gator eller in till andra fastigheter.

Dagvatten får inte medföra att recipientens status försämras eller att gällande miljö kvalitetsnormer inte uppnås.

- o Utgående från recipientens behov ska krav på rening av dagvatten ställas vid all nyexploatering, större ombyggnationer av befintliga fastigheter och vid större ändringar av ytbeläggning.
- o I Tabell 1 angivna riktvärden för föroreningshalter beroende på utsläppssituation (Figur 1) i dagvatten ska gälla. Överstigs riktvärdena ska rening av dagvattnet ned till angivna halter ske innan dagvattnet släpps till recipienten.

Tabell 1. Riktvärden i Heby kommun för tillåtna halter i dagvatten (efter Riktvärdesgruppen, 2009, *Förslag till riktvärden för dagvattenutsläpp, Stockholm*)

Ämne	A. Direktutsläpp	B. Sekundärutsläpp	C. Verksamhetsutövare
Fosfor (P)	160 µg/l	175 µg/l	250 µg/l
Kväve (N)	2,0 mg/l	2,5 mg/l	3,5 mg/l
Bly (Pb)	8 µg/l	10 µg/l	15 µg/l
Koppar (Cu)	18 µg/l	30 µg/l	40 µg/l
Kadmium (Cd)	0,4 µg/l	0,5 µg/l	0,5 µg/l
Krom (Cr)	10 µg/l	15 µg/l	25 µg/l
Nickel (Ni)	15 µg/l	30 µg/l	30 µg/l
Kvicksilver (Hg)	0,03 µg/l	0,07 µg/l	0,1 µg/l
Zink (Zn)	75 µg/l	90 µg/l	150 µg/l
Suspenderad substans (SS)	40 mg/l	60 mg/l	100 mg/l
Oljeindex (Olja)	0,4 mg/l	0,7 mg/l	1,0 mg/l
Benso(a)pyren (BaP)	0,03 µg/l	0,07 µg/l	0,1 µg/l

Figur 1. Principiell illustration över olika utsläppssituationer för dagvatten (efter Riktvärdesgruppen, 2009, *Förslag till riktvärden för dagvattenutsläpp, Stockholm*). Recipient kan vara en sjö, ett vattendrag eller ett dike, bedömning görs i varje enskild situation. Utsläppssituation A innebär direktutsläpp till recipient. Utsläppssituation B innebär utsläpp uppströms recipient. Utsläppssituation C innebär utsläpp av verksamhetsutövare till ett sammanhängande dagvattensystem. Riktvärden för utsläppssituation B och C gäller ENBART så länge riktvärdena nedströms i systemet (A och B) inte överskrids. VU=Verksamhetsutövare

Kemikalieanvändning och materialval

Vid användning av kemikalier som kan komma i kontakt med dagvatten ska följande beaktas:

Alla som använder kemikalier bör använda de som är minst skadliga ur miljösynpunkt. Den som vidtar en åtgärd som kan vara skadlig för miljön ska vidta rimliga försiktighetsåtgärder.

Fordon får inte tvättas på gatan eller på garageinfart med avledning till allmänt dagvattensystem.

Då kemiska produkter för rengöring och avfettning används ska vattnet inte ledas till dagvattensystemet, även om miljöanpassade kemikalier används.

Lagring och hantering av kemikalier inom- och utomhus ska ske så att spill eller läckage inte kan nå dagvatten. Kemikalier bör därför lagras invallade och invallade förvaringsytor utomhus ska vara hårdgjorda och försedda med tak.

Vid fasadtvättning och klottersanering bör rengöringsmedel väljas som inte förorenar dagvattnet.

Bensinstationer och fordonstvättar ska ha separat oljeavskiljare för dagvatten. Oljeavskiljaren ska dimensioneras för att klara i Tabell 1 angivna riktvärden för föroreningshalter i dagvatten.

Kompletterande rening kan krävas utöver oljeavskiljare för att klara riktvärdena.

Byggnad, exploatering och planering

Vid byggnad, exploatering och planering ska följande beaktas:

Avrinningen från ett markområde eller en tomt bör inte öka jämfört med förhållandena före exploatering av området. Dagvattnet bör omhändertas inom det område där det bildas, och bortledning av dagvatten till annat område eller anläggning ska undvikas.

Vid exploateringsområden eller motsvarande ska intilliggande naturområden bevaras eller skapas för att kunna användas som dräneringsyta och utjämnare av dagvattenflöden.

Dagvatten ska alltid avledas avskilt från spillvatten (spillvatten = avloppsvatten) så att maximal flexibilitet inför framtida utnyttjande av olika lokala dagvattenlösningar möjliggörs. Separata systemlösningar innebär heller ingen överbelastning och störning på spillvattenrening vid kraftig nederbörd.

Möjligheten att utrusta både kombinerade system och duplikatsystem med utjämningsmagasin bör beaktas för att minska flödesvariationerna och motverka översvämningar vid kraftig nederbörd.

Vid ombyggnationer ska möjligheten att tillämpa mer naturanpassade öppna system (diken, våtmarker, dammar etc.) istället för ledningar beaktas. Möjligheter att återställa redan kulverterade vattendrag och utdikade våtmarker bör tas tillvara. Vid behov bör anläggningarna förses med slamfång och eventuellt oljeavskiljare.

Material vid byggnad och anläggande av fastigheter, byggnader och väganläggningar, bör väljas med beaktande av urlakning av metaller. Koppark och material med förzinkade ytor som inte har förseglats, exempelvis lackats, bör undvikas så långt det är möjligt.

Vegetation och genomsläppliga ytor ska vid all bostadsbebyggelse ses som en tillgång för dagvattenhanteringen och i möjligaste mån bevaras.

Vid om- eller nybyggnation ska dimensionering av dagvattensystemet följa Svenskt vattens rekommendationer i rapport P110.

Skötsel av vägar, parker och andra allmänna ytor

Vid skötsel av vägar, parker och andra allmänna ytor ska följande beaktas:

Gaturenållning, sopning och underåll av dagvattenbrunnar bör ske regelbundet för att minska dagvattnets föroreningsinnehåll.

Målning av förzinkade belysningsstolpar, räcken, övriga gatustolpar och byggnader som inte är belägna på genomsläppligt markunderlag bör ske med syfte att minimera urlakningen av metaller till mark och dagvatten. Stolpar, räcken och byggnadsdetaljer bör successivt bytas ut (i samband med att de är uttjänta) mot mer miljöanpassade alternativ.

För att minimera användandet av traditionellt vägsalt bör alternativa metoder eller produkter för halkbekämpning utredas.

Kemiska bekämpningsmedel och handelsgådsel ska ej användas vid skötsel och drift av anlagda park- eller grönytor (med undantag vid bekämpning av björnlokan). Vid underåll av sådana ytor ska miljöanpassade redskap och driv- eller smörjmedel väljas.

Ansvarsfördelning och tillsyn

Verksamhetsutövare

En verksamhetsutövare är den som vidtar en åtgärd eller bedriver en verksamhet, till exempel kommunen, exploatör, vägförening, fastighetsägare eller liknande. Alla verksamhetsutövare lyder under miljöbalken. Tillsynsmyndigheten har rätt, med miljöbalken som stöd, att ställa krav på renings- eller försiktighetsåtgärder för att förhindra förorening av dagvatten.

Verksamhetsutövaren är skyldig att bedriva egenkontroll enligt miljöbalken.

Verksamhetsutövare ska redovisa hur dessa riktlinjer ska följas i samband med exploatering eller omfattande ombyggnationer av en fastighet eller väg.

Egenkontroll

Kravet på egenkontroll gäller så snart en verksamhet eller åtgärd omfattas av Miljöbalken, det vill säga redan när det finns risk för att verksamheten kan medföra olägenheter för människors hälsa eller påverka miljö.

Den som yrkesmässigt bedriver en tillstånds- eller anmälningsskyldig verksamhet berörs förutom av det generella kravet om egenkontroll dessutom av preciserade regler i egenkontrollförordningen. Programmet ska även innehålla rutiner för undersökningar och riskbedömningar ur hälso- och miljösynpunkt. Resultatet ska dokumenteras.

Miljötillsyn

Bygg och miljönämnden är tillsynsmyndighet och ska ställa de krav som behövs för att miljöbalkens bestämmelser ska följas. Tillsynsmyndigheten ska bedriva tillsyn om dagvatten och dess hantering utifrån miljöbalken och dessa riktlinjer.

Nybyggnation av dagvattenanläggning är anmälningsskyldigt och sak anmälas till tillsynsmyndigheten minst 6 veckor innan anläggningen tas i bruk.

Trafikverket eller annan väghållare

Väghållare är själva ansvariga för underhåll och skötsel av dagvattenanläggning för avvattning av väg. För det nationella vägnätet är Trafikverket väghållare.

Ansvarsfördelning vid dagvattenhantering

Ansvar för kostnader, drift och underhåll ska klargöras och fördelas innan byggstart.

Skötselplaner, skötselinstruktioner och program för uppföljning upprättas i samband med projektering för respektive anläggning. Av instruktionerna ska framgå vem som sköter vad.

I samband med projekteringen anges de kommande drift- och underhållskostnaderna. Kostnadsfördelningen kan utgå från anläggningens belägenhet och funktion samt för varje objekts andel av flöde och föroreningar. I övriga fall tillämpas praxis, samförstånd och skälighet.

Denna riktlinje träder i kraft den 17 mars 2017

Per Möller
Ordförande i Samhällsbyggnadsnämnden

Emma Matschoss-Falck
VA-ingenjör